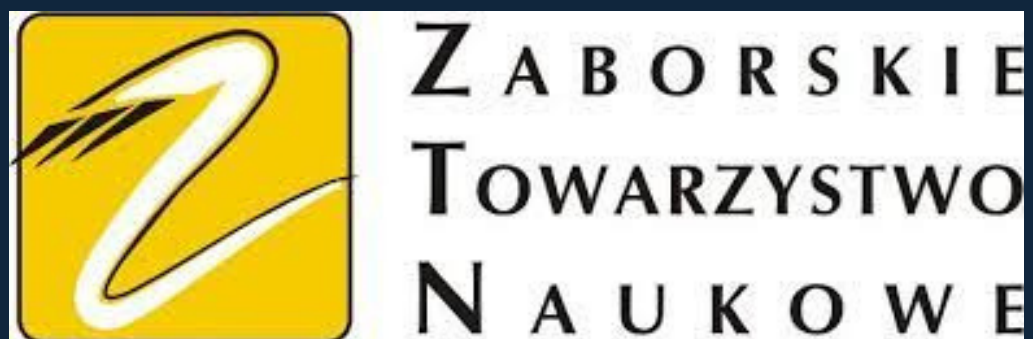

Przemoc fizyczna i psychiczna w domu

Podczas ankiet wśród
dzieci i młodzieży w 2018r.

33%

doświadczyło przemocy fizycznej i
psychicznej przez osobę dorosłą
w domu

Przemocy ze strony
bliskich dorosłych dzieci
i nastolatki najczęściej
doświadczają od
rodziców.

Podczas ankiet wśród
dzieci i młodzieży w 2023r.

24%

doświadczyło przemocy fizycznej i
psychicznej przez osobę dorosłą w
domu

Przemoc fizyczna:

- Ojcowie - **(35 proc.)**
- Matki - **(31 proc.)**

Przemoc psychiczna:

- Ojcowie - **(39 proc.)**
- Matki - **(43 proc.)**

Czym jest przemoc domowa?

jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Formy przemocy

1

PRZEMOC FIZYCZNA

2

PRZEMOC PSYCHICZNA

3

PRZEMOC SEKSUALNA

4

PRZEMOC EKONOMICZNA

PRZEMOC FIZYCZNA

sprawca narusza nietykalność
cielesną drugiej osoby.

FORMY PRZEMOCY

szarpanie, kopanie popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nie udzielenie niezbędnej pomocy, itp.

SKUTKI PRZEMOCY

bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne, itp.;

PRZEMOC PSYCHICZNA

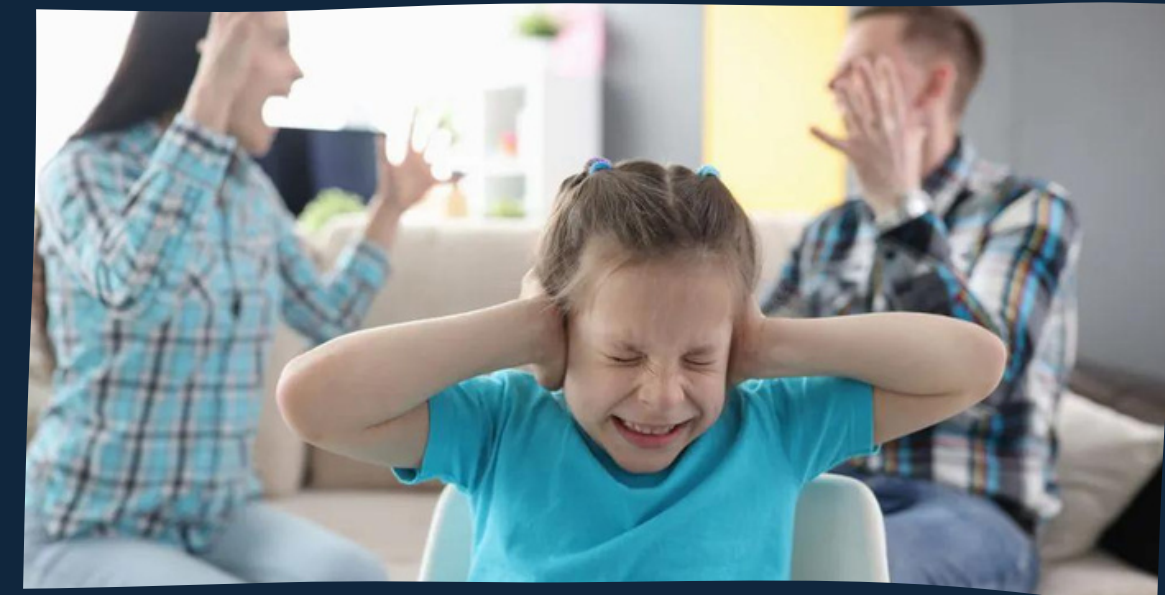
FORMY PRZEMOCY

wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.

sprawca narusza godność osobistą ofiary.

SKUTKI PRZEMOCY

zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu, itp.

PRZEMOC SEKSUALNA

sprawca narusza sferę seksualną
ofiary.

Więcej niż co czwarte badane dziecko **(26 proc.)** została w swoim życiu wykorzystana seksualnie bez kontaktu fizycznego. Oznacza to, że zetknęło się z ekshibicjonizmem, słowną przemocą seksualną, było uwodzone w internecie lub doświadczyło niechcianego sekstingu (udostępnienie innym zdjęć lub filmu przedstawiającego kogoś nago lub prawie nago bez jego zgody).

FORMY PRZEMOCY

gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych, itp.

SKUTKI PRZEMOCY

obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy, itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA

sprawca narusza własność
ofiary lub ją zaniedbuje.

FORMY PRZEMOCY

Okradanie, zabieranie pieniędzy, nie
łożenie na utrzymanie,
uniemożliwianie podjęcia pracy
zarobkowej, niezaspokajanie
podstawowych, materialnych potrzeb
rodziny, szantażowanie, zaciąganie
długów i kredytów bez zgody
współmałżonka, zmuszanie do
pożyczek, uniemożliwianie korzystania
z pomieszczeń niezbędnych do
zaspakajania potrzeb (kuchnia,
łazienka) itp.

SKUTKI PRZEMOCY

całkowita zależność finansowa od
partnera, niezaspokojenie
podstawowych potrzeb życiowych,
bieda, zniszczenie poczucia własnej
godności i wartości, znalezienie się bez
środków do życia.

FAZY PRZEMOCY:

Ofiary przemocy domowej potrafią latami nie przyznawać się do swoich cierpień i tym samym chronić agresora przed odpowiedzialnością karną. Ich bierność po części tłumaczy fakt, że sprawcą jest osoba im najbliższa, najczęściej mąż lub partner, przez co wstydzą się reakcji otoczenia na oskarżenie go o przemoc. Cały czas mają też nadzieję na wewnętrzną przemianę partnera, ponieważ agresja z jego strony nie ma charakteru ciągłego i przeplatana jest okresami spokoju, a nawet szczęścia. Zmiany te ilustrują kolejne fazy przemocy w rodzinie:

1

Faza narastania napięcia

partner staje się drażliwy, coraz więcej rzeczy go denerwuje, często atakuje słownie partnerkę, wszczyna awantury. Ofiara próbuje za wszelką cenę go uspokajać i usprawiedliwiać jego zachowanie.

2

Faza ostrej przemocy

sprawca daje upust swojemu napięciu i wpada w szal, niszczy sprzęty domowe, dopuszcza się przemocy fizycznej, grozi ofierze, zastrasza ją. Wystarczy najmniejszy pretekst, aby wyprowadzić go z równowagi i sprowokować, np. za późno podany obiad, zła ocena przyniesiona przez dziecko ze szkoły. Ofiara tuż po doświadczeniu przemocy jest w szoku, odczuwa strach, ale po jakimś czasie próbuje racjonalizować zachowania partnera, szuka w sobie przyczyn jego wybuchów agresji.

3

Faza miesiąca miodowego

do sprawcy dociera, że przekroczył granice, budzą się w nim wyrzuty sumienia. Chce naprawić swoje błędy i zmienia się nie do poznania – jest miły, czuły, wyrozumiały, kupuje partnerce prezenty, zapewnia ją o swoich uczuciach i obiecuje, że nigdy więcej nie podniesie na nią ręki. Partnerka wierzy w jego przemianę, znowu jest szczęśliwa i zakochana.

Cykl powtarza się od nowa – po okresie spokoju w partnerze znowu narasta napięcie, którego skutkiem są kolejne awantury i przemoc fizyczna. Jednak nadzieja, jaką daje faza miesiąca miodowego, cały czas powstrzymuje ofiarę przed doniesieniem na sprawcę do organów ścigania.

SYNDROM WYUCZONEJ BEZRADNOŚCI

Osoby pozostające przez długi czas w związkach, w których dochodzi do przemocy w rodzinie, często zdradzają objawy syndromu wyuczonej bezradności. Polega on na zaakceptowaniu swojego położenia i przyzwyczajeniu się do znoszenia przemocy. Ofiara ma świadomość, że utraciła kontrolę nad sytuacją i skupia się tylko na tym, aby zminimalizować skutki agresywnego zachowania partnera. Jest to czynnik psychologiczny, który każe jej pozostawać w toksycznym związku.

Polska Konstytucja zabrania kar stosowania cielesnych (art. 40).

Ponadto od 2010 roku obowiązuje całkowity zakaz stosowania kar cielesnych w wychowywaniu w rodzinie. Zakaz ten wprowadziła nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie: kiedy ma miejsce?

- ☐ ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i zamierzone;
- ☐ jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary;
- ☐ powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy;
- ☐ jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – sprawca wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować ofiarę.

Co zrobić, gdy jesteś ofiarą przemocy?

Dopuszczanie się przemocy psychicznej lub fizycznej na członku rodziny jest przestępstwem, za które grozi kara do 5 lat pozbawienia wolności. Jeśli dochodzi do aktów przemocy domowej, ofiara powinna jak najszybciej zareagować:

wezwać policję

służby mają obowiązek interwencji w przypadku podejrzeń o przemoc w rodzinie. W przypadku gdy sprawca zachowuje się agresywnie, policja może zastosować tymczasowy areszt na 48 godzin.

zebrać dowody przemocy

w tym celu należy zrobić obdukcję, którą może przeprowadzić nawet zwykły lekarz rodzinny. Wystawia on zaświadczenie, w którym powinien znaleźć się opis stanu zdrowia ofiary, rodzaje i przyczyny obrażeń. Jeśli przemoc ma charakter ciągły, nie należy ukrywać przed bliskimi i znajomymi jej śladów fizycznych na ciele – im więcej osób o nich wie, tym więcej świadków i większe szanse na ukaranie sprawcy.

zgłosić się do instytucji udzielających pomocy ofiarom przemocy domowej

dysponują one fachową pomocą prawną, z której ofiara może skorzystać chcąc postawić swojego oprawcę przed sądem. Pracownicy instytucji pomagają w kontaktach z policją, prokuraturą i biorą udział w postępowaniu sądowym.

ŚWIADEK PRZEMOCY

Świadek przemocy to osoba bardzo ważna. Osoba doznająca przemocy często boi się zgłosić na policję z uwagi na to, że doznała krzywdy w domu gdzie przebywała sama z osobą stosującą wobec niej przemoc i obawia się braku osoby mogącej potwierdzić jej słowa.

Być może obawia się osoby, od której doznała tej przemocy, bądź boi się o swoje dzieci. A może brak jej wiary we własne możliwości lub wstydzi się ujawniać lub prosić o pomoc. Być może nie wie o twoim istnieniu. To Ty możesz być osobą, która przerwie krąg milczenia.

W przypadku powzięcia informacji o przemocy powinieneś zawiadomić o tym policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osoby będące świadkami użycia przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. (art. 12.2.ust) Ustawodawca nakłada szczególne obowiązki na świadków przemocy, szczególnie na osoby, które pełniąc swoje obowiązki służbowe lub zawodowe powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o jej popełnieniu, niezwłocznie zawiadamiają o tym policję lub prokuratora. (Art.12.1. ust.)

W powszechnym obiegu krąży wiele mitów dotyczących przemocy w rodzinie, które mogą utrudniać Tobie podjęcie działań np.

- osoba doznająca przemocy powinna sama zgłosić się na policję, jeśli tego nie robi, to znaczy, że to akceptuje. Jednak osoba doznająca przemocy być może obawia się reakcji osoby stosującej przemoc, być może jest przez nią zastraszana.
- osoba doznająca przemocy, sprowokowała, bądź zasłużyła sobie na akt przemocy. Jednak osobą odpowiedzialną za zastosowanie przemocy jest jedynie osoba tą przemoc stosująca. To ona mogła postąpić inaczej.
- zgłoszenie sprawy na policję nic nie da. Jednak przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Zgodnie z art. 207§1 kk czyn taki jest zagrożony karą pozbawienia wolności. Często dopiero rozpoczęcie procedury karnej powoduje, że osoby stosujące przemoc zaczynają zauważać lub zmieniać swoje postępowanie.

MITY DOTYCZĄCE PRZEMOCY

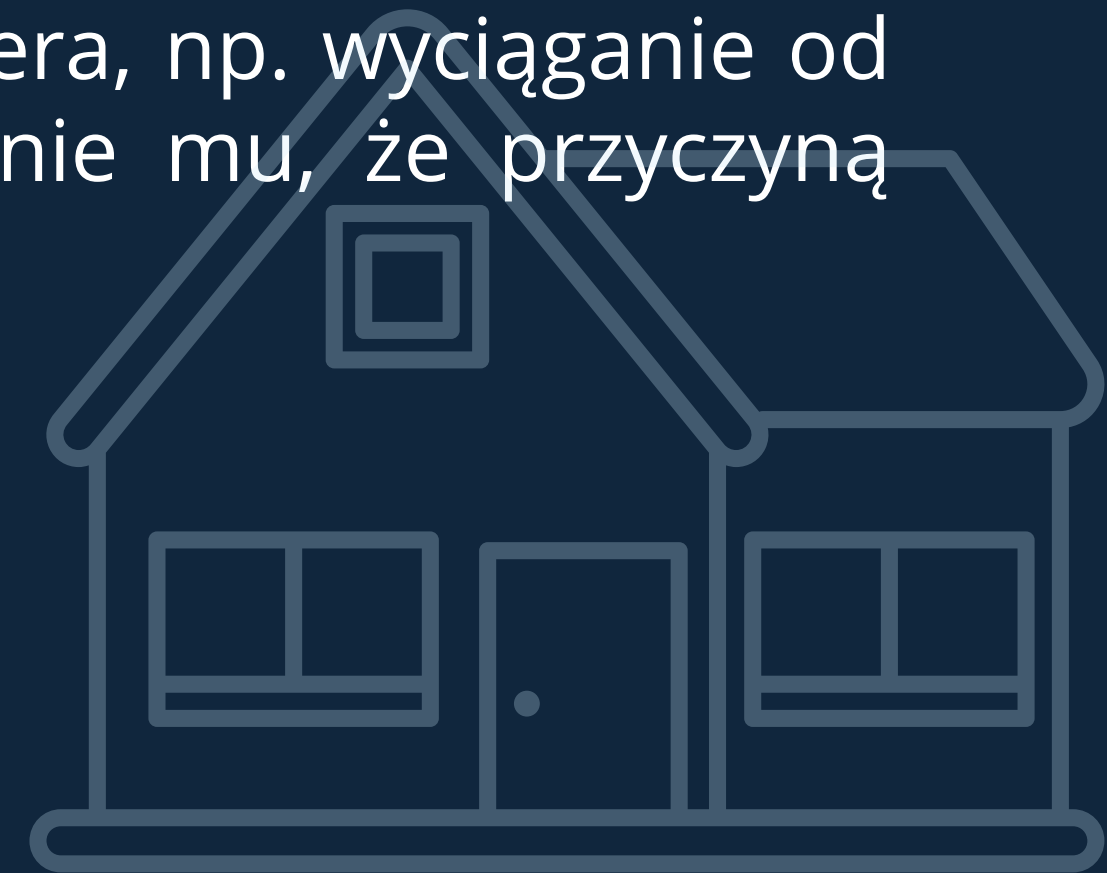
- przemoc jest wtedy, kiedy osoba doznająca przemocy została pobita. Jednak art. 207§1 obejmuje zarówno przemoc fizyczną, jak i psychiczną, ekonomiczną, czy seksualną.

DZIECKO JAKO ŚWIADEK PRZEMOCY JEST RÓWNIEŻ POKRZYWDZONYM

Dom to miejsce, w którym każdy powinien czuć się bezpiecznie. Nie zawsze jednak tak jest. Czasem bywa miejscem cierpienia. Dzieje się tak, gdy członkowie rodziny doświadczają przemocy.

Krzywdzenie dzieci przez dorosłych sprawców przemocy może przybrać różne formy. Może być krzywdzeniem celowym, kiedy to rodzic atakuje dziecko słownie lub fizycznie. Sprawca przemocy może też wyrządzić dziecku krzywdę nie mając takiej intencji. Dzieje się tak między innymi w sytuacjach, gdy dziecko próbuje powstrzymać atak taty na mamę i samo przypadkowo zostaje przez niego uderzone. Krzywdzeniem jest również wykorzystywanie dziecka do kontrolowania partnera, np. wyciąganie od niego informacji, co robiła lub mówiła mama czy indukowanie mu, że przyczyną rozwodu są określone zachowania mamy.

Ale przemocą jest także stwarzanie środowiska, w którym dzieci są świadkami przemocy. Dzieci mogą być świadkami bezpośrednio lub dowiadywać się o niej widząc obrażenia na ciele krzywdzonego rodzica czy zdemolowane mieszkanie. Badania pokazują, że bycie świadkiem przemocy w rodzinie, ma równie negatywny wpływ, jak fizyczne znęcanie się nad dzieckiem. W obu przypadkach dzieci doświadczają dotkliwego cierpienia, mimo że mogą nie okazywać tego otoczeniu i z pozoru zachowywać się normalnie.

Przemoc domowa zawsze wyrządza dziecku szkody - fizyczne, emocjonalne i poznawcze. Jej skutki zależą od wieku i stadium rozwojowego dziecka. Już niemowlęta wyczuwają, że w ich domu dzieje się coś złego. Gdy są świadkami przemocy źle śpią, często płaczą, chorują. W okresie niemowlęctwa najistotniejszą sprawą jest rozwój więzi emocjonalnych z osobami bliskimi i otoczeniem. Przemoc domowa przyczynia się do powstania trudności w nawiązywaniu relacji i związków opartych na zaufaniu. Badania dodatkowo pokazują, że dzieci, które w ciągu pierwszych trzech lat życia były świadkami przemocy, w przyszłości częściej przejawiają zachowania agresywne.

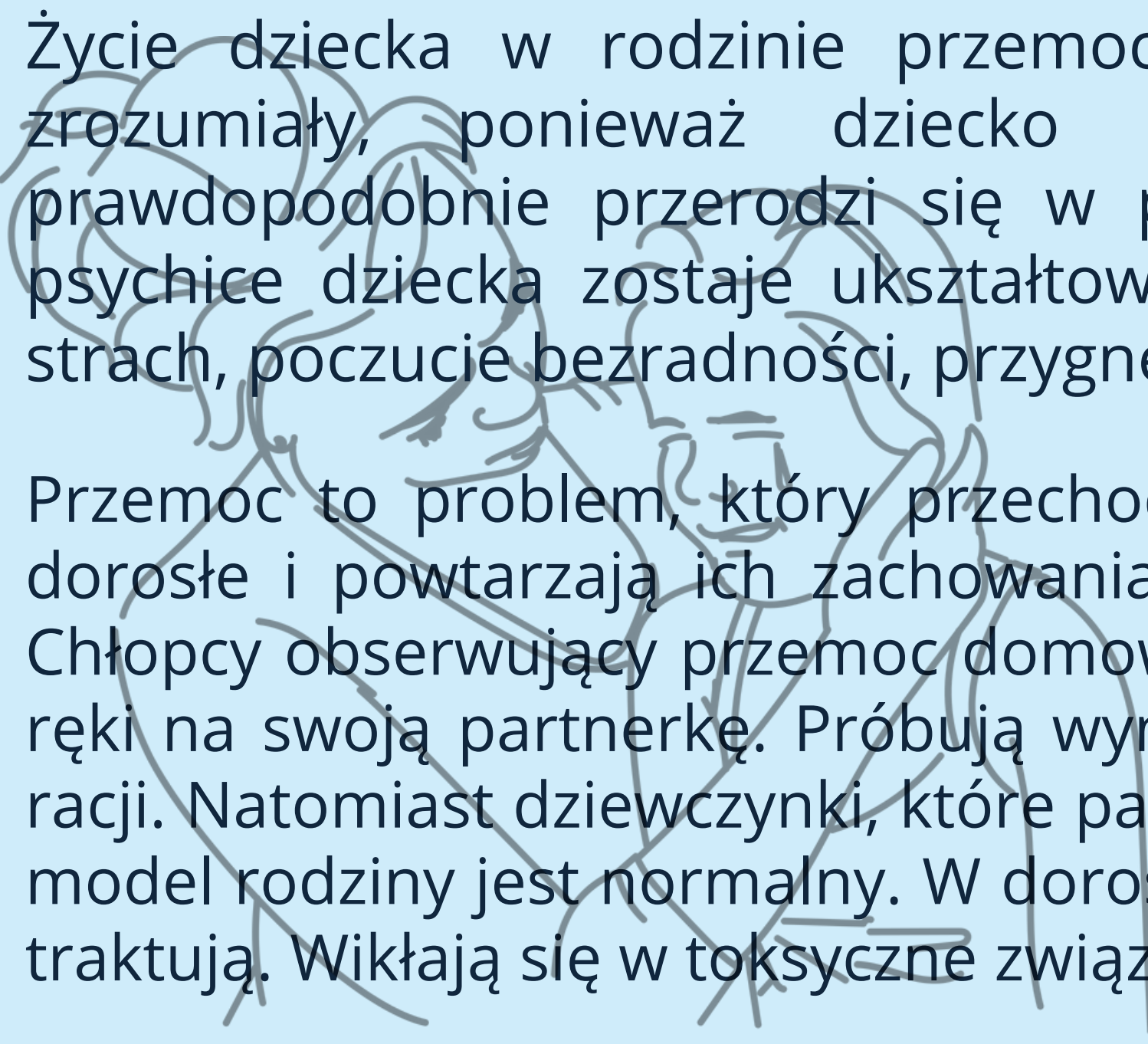
Dzieci w wieku od 5 do 10 lat uczą się rozumienia ról społecznych i rodzinnych. Następuje również u nich intensywny rozwój poznawczy. Kiedy dziecko doznaje przemocy, bezpośrednio lub jako świadek, staje się przestraszone, drażliwe, może odczuwać bóle głowy, brzucha, mieć kłopoty z pamięcią, koncentracją uwagi i uczeniem się. To znacznie utrudnia mu opanowanie wiedzy i umiejętności szkolnych. Może również wejść w regresję i zacząć się zachowywać tak, jakby było znacznie młodsze, niż jest w rzeczywistości.

W przypadku nastolatków doświadczenie przemocy domowej może zablokować dążenie do budowania relacji rówieśniczych. Dziecko staje się wówczas bierne i wycofane. Może też tworzyć związki z kolegami, które będą nieudane, bo oparte na zaburzonych wzorcach rodzinnych. Bywa, że przykłady agresywnych zachowań przenosi na rówieśników. Często nie posiada umiejętności, które pomagałyby mu budować satysfakcjonujące relacje, np. empatii, umiejętności słuchania, rozwiązywania problemów i konfliktów.

Negatywne skutki zaburzenia przez sprawcę procesu rozwoju dziecka zaobserwować można też w postaci różnych objawów psychicznych i fizycznych takich jak: lęk, zaburzenia nastroju, napady złości, zaburzenia snu i odżywiania, koszmary senne, moczenie nocne, objawy psychosomatyczne, np. bóle głowy czy brzucha. Dzieci te częściej mogą mieć problemy w szkole, mogą wagarować, pić alkohol lub używać narkotyków, stosować samookaleczenia czy wchodzić w konflikty z prawem.

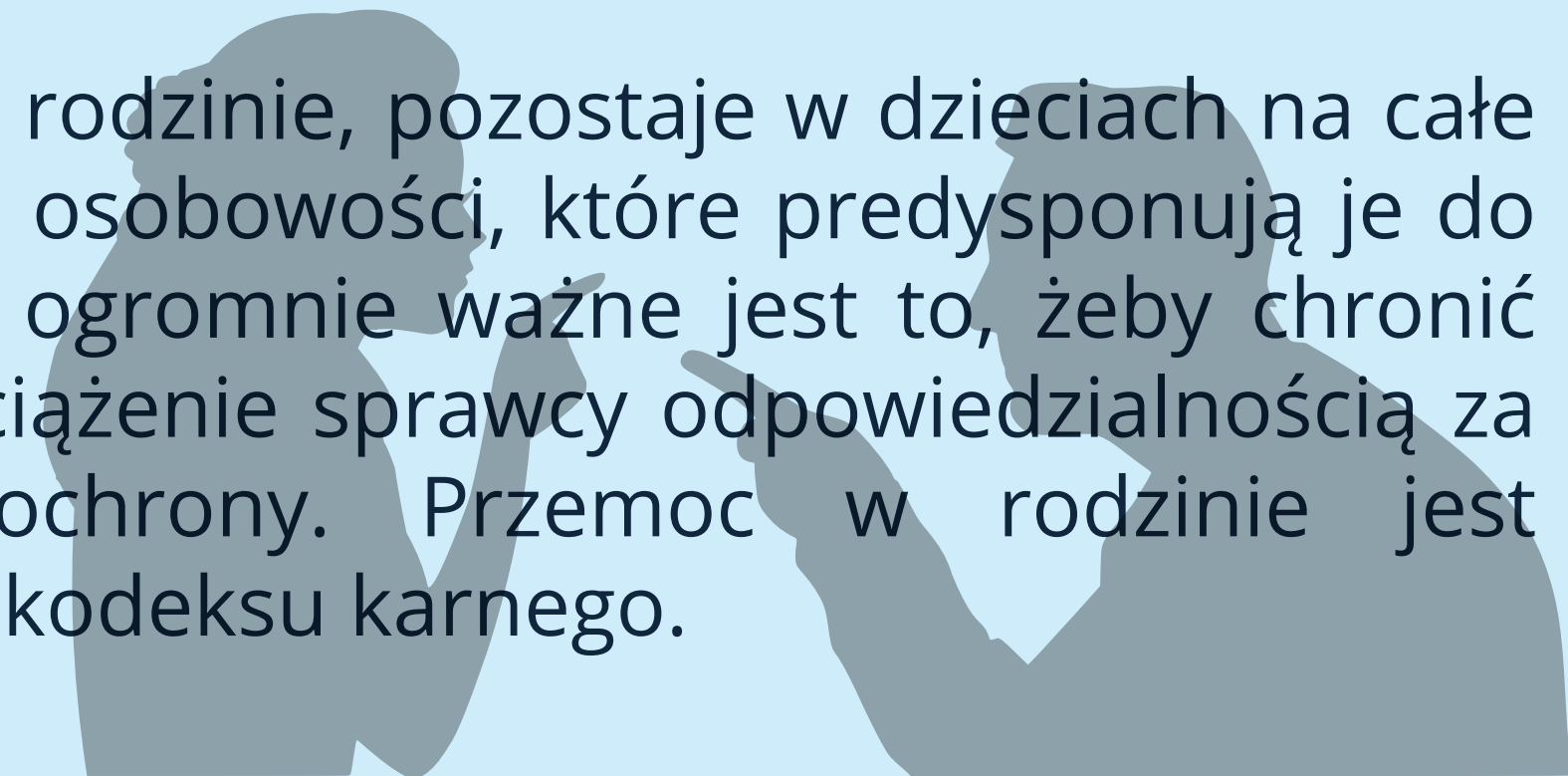
Będąc świadkiem przemocy w swojej rodzinie, dziecko pozostaje w sytuacji konfliktu emocjonalnego. Zwykle czuje głęboką empatię wobec cierpienia i bólu doznawanego przez krzywdzonego rodzica oraz złość w stosunku do rodzica stosującego agresję. Ale może jednocześnie czuć pogardę do słabszego, podporządkowanego rodzica i podziw dla stosowania siły przez agresora. Czuje się rozdarte między swoich rodziców. A gdy nie potrafi zintegrować swoich sprzecznych emocji, rozwiązuje wewnętrzny konflikt poprzez opowiedzenie się po jednej ze stron. W ten sposób zmuszone jest do życia w konflikcie lojalności. Jeśli opowie się po stronie krzywdzącego ojca, prawdopodobnie po jakimś czasie przyjmie wyznawany przez niego światopogląd, że życie jest dżunglą i trzeba dominować nad ludźmi, ponieważ ci są jego wrogami.

Życie dziecka w rodzinie przemocowej jest pełne obaw. Jest to strach uzasadniony, zrozumiały, ponieważ dziecko przeczuwa, że przemoc względem jego matki, prawdopodobnie przerodzi się w przemoc przeciwko niemu samemu. Obraz świata w psychice dziecka zostaje ukształtowany jako miejsce mało bezpieczne. Odczuwa w nim strach, poczucie bezradności, przygnębienie i nieufność. Nie widzi nadziei na zmianę sytuacji.

Przemoc to problem, który przechodzi z pokolenia na pokolenie. Dzieci podpatrują osoby dorosłe i powtarzają ich zachowania. W ten sposób powielają wzorce wyniesione z domu. Chłopcy obserwujący przemoc domową, w dorosłym życiu są częściej skłonni do podnoszenia ręki na swoją partnerkę. Próbuje wymuszać na niej posłuszeństwo i siłowo dochodzą swoich racji. Natomiast dziewczynki, które patrzą na bicie i poniżanie, wyrastają w przekonaniu, że taki model rodziny jest normalny. W dorosłym życiu częściej wiążą się z mężczyznami, którzy źle je traktują. Wnikają się w toksyczne związki, w których stają się ofiarami.

Doświadczenie bycie ofiarą lub świadkiem przemocy w rodzinie, pozostaje w dzieciach na całe życie. Chcąc czy nie, wyrastają na dorosłych z cechami osobowości, które predysponują je do bycia krzywdzonym lub krzywdzenia bliskich. Dlatego ogromnie ważne jest to, żeby chronić dzieci przed przemocą. Kluczowe znaczenie ma tu obciążenie sprawcy odpowiedzialnością za przemoc i zapewnienie osobom krzywdzonym ochrony. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem i jest karana na podstawie artykułu 207 kodeksu karnego.

WAŻNE NUMERY:

800 120 002

– bezpłatny numer telefonu Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „**Niebieska Linia**”, połączenie możliwe 7 dni w tygodniu, dostępne są telefoniczne dyżury prawne oraz dyżury w języku angielskim, rosyjskim oraz migowym przez aplikację Skype. Kontakt e-mail: **niebieska linia@niebieska linia.info**.

116 111

– całodobowy, bezpłatny **Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży**, lub poradnia mailowa: **116111.pl**, prowadzonych przez Fundację Dajmy Dzieciom Siłę, która oferuje pomoc dzieciom w trudnych sytuacjach życiowych, pokrzywdzonym, wykorzystywanym, uzależnionym od Internetu.

888 88 33 88

– czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-20.00 **przeciwprzemocowy telefon dla kobiet Fundacji Feminoteka**, kontakt e-mail: **pomoc@feminoteka.pl**, działa także specjalna aplikacja **Avon Alert**, z której kobiety mogą korzystać także poza godzinami pracy telefonu.

600 07 07 17

– całodobowy, **interwencyjny telefon Fundacji Centrum Praw Kobiet**, kontakt e-mail: **pomoc@cpk.org.pl**.

Chcesz dowiedzieć się więcej na ten temat?
Odwiedź stronę darmowapomoc.com.pl
lub udaj się do punktu nieodpłatnej
pomocy prawnej i obywatelskiej.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!

ZABORSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

